

800 lat Ziemi Przemęckiej

ŻYCIE GOSPODARCZE ZIEMI PRZEMĘCKIEJ (3) W II RZECZYPOSPOLITEJ

W ramach obchodów osiemsetlecia ziemi przemęckiej chcemy przybliżyć Szanownym Czytelnikom także jej dzieje gospodarcze – tym bardziej, że wiele wówczas pod tym względem się działo, co świadczy bardzo dobrze o zaradności, pomysłowości i pracowitości naszych przodków. Czas zatem na trzecią część wędrówki po naszej gminie na podstawie wydanej w 1930 r. „Księgi adresowej Polski wraz z W. M. Gdańskiem dla handlu, rzemiosł i przemysłu”.

Najpierw kilka słów charakterystyki ówczesnego województwa poznańskiego. Było ono niewiele mniejsze od obecnego - wielkopolskiego i miało powierzchnię 26,5 tys. km² wobec 29,8 tys. km² dzisiaj. Obejmowało swym zasięgiem także Kujawy i Bydgoszcz. Liczyło prawie 2 mln mieszkańców przy 3,4 mln obecnie. W 83% byli to Polacy a prawie 17% stanowili Niemcy. Podobnie – 82,9% to katolicy a 16,4% ewangelicy. Przywołana wcześniej „Księga adresowa...” bardzo pochlebnie wypowiada się o naszej ziemi: „Cechą tej części kraju jest ogólny wysoki poziom. Województwo poznańskie ma charakter wybitnie rolniczy i dziedzina ta stoi nadzwyczaj wysoko. Pierwszorzędne urządzenia

z gmin a pozostających na równi z nimi pod względem administracyjnym. Poznań liczył wtedy ok. 250 tys., Leszno – 16,5 tys., Kościan – ok. 8 tys., Wolsztyn – ok. 4 tys., Śmigiel – 3,7 tys. mieszkańców. Czytelników zainteresuje zapewne ówczesny stan motoryzacji w Poznańskiem – 31 grudnia 1928 r. zarejestrowanych było 5739 samochodów i 940 motocykli.

W tym odcinku charakterystyki ziemi przemęckiej chciałbym przedstawić pięć kolejnych miejscowości: Bucz,

Barchlin, Kluczewo, Siekowo i Sączkowo. Wtedy należały one do powiatu śmigieckiego.

Wieś i majątek **Bucz** liczyły w 1930 r. 589 mieszkańców. Właścicielem ziemskim był Jerzy Hermann gospodarujący na 571 ha majątku w Dębiniu. Funkcjonowała tutaj kooperatywa – Kółko Rolnicze. Bucz posiadał również własną pocztę oraz kościół parafialny. Oprócz tego działali tu

następujący przedsiębiorcy - głównie rzemieślnicy i kupcy:

1. art. kolonialne – J. Frąckowiak;
2. gorzelnia – E. Hermann;
3. kołodziej – J. Richter;
4. krawiec – B. Gertig;
5. młyn – A. Karpiński;
6. piekarz – S. Adamczewski;
7. rowery – Wł. Karpiński;
8. rzeźnik – Wł. Matiaszewski;
9. samochodowa komunikacja – I. Stępczak;
10. szewc – St. Firlej;
11. wiatraki – T. Adamczewski, F. Karpiński;

Barchlin jest wzmiankowany jako wieś i gmina. Liczył w 1930 r. 216 mieszkańców. Właściciel ziemski to Ksawery Speichert dysponujący majątkiem o powierzchni 410 ha.

Byli tu aktywni również następujący kupcy i rzemieślnicy:

Byli tu aktywni również następujący kupcy i rzemieślnicy:

1. art. kolonialne – S. Kubala;
2. szewc – J. Wartała;
3. wiatrak – W. Haremza;

Kluczewo pojawia się w „Księdze...” jako wieś i majątek. Liczyło wtedy 941 mieszkańców. Działała tutaj także kooperatywa – Kółko Rolnicze. Jako właściciele ziemscy figurowali: Janina Glabisz (313 ha) i Hieronim Olejniczak (folwark Borek – 70 ha). Miejscowi przedsiębiorcy byli aktywni w następujących bran-

Kluczewo - zbiórka buraków przy użyciu kolejki lokalnej

żach:

1. art. kolonialne – F. Michałowski, A. Napieralski;
2. kowal – J. Majer;
3. młyn – B. Stopa;
4. olejarnia – W. Nowak;
5. piekarz – B. Stopa;
6. szewcy – W. Nitschke, K. Pohl;
7. wiatraki – W. Mania, W. Cieślczak, A. Stopa;

8. zajazd – J. Floryszczak.

Wieś i majątek **Siekowo** liczyły 637 mieszkańców. Właścicielem ziemskim był w 1930 roku Stefan Czarniecki gospodarujący na 500 ha. Oprócz tego aktywni byli:

1. art. kolonialne – J. Kicińska, I. Kruk;
2. kołodziej – A. Szumiński;
3. kowal – J. Lenartowski;
4. restauracja – S. Krajewski;
5. szewc – W. Nowaczyk;
6. wiatrak – W. Michałowski.

Wreszcie wieś i gmina **Sączkowo** miały wówczas 508 mieszkańców. Jej mieszkańcy także nie pozostawali bierni, imając się następujących zajęć:

1. art. kolonialne – Fr. Flieger;
2. kołodziej – T. Brenienek;
3. kowal – J. Firlej;
4. piekarz – J. Ciesielski;
5. szewc – S. Firlej;
6. wiatrak – P. Pieśniak.

Tak, jak poprzednio ze strony Szanownych Czytelników oczekuję na ewentualne sprostowania (szczególnie dotyczące brzmienia nazwisk i imion) i uzupełnienia a także pamiętki rodzinne – przede wszystkim fotografie – do wglądu i zeskanowania w redakcji. Kolejne miejscowości naszej gminy znajdują swą charakterystykę w dalszych numerach „Kuriera Przemęckiego”.

Włodzimierz Pilich

Dwór w Kluczewie - kurs dla dziewcząt

gospodarcze, wzorowa uprawa roli, silnie rozwinięty przemysł rolniczy cechują Poznańskie. (...) szkolnictwo jest bardzo rozwinięte (...) Sieć komunikacyjna jest w województwie poznańskim nadzwyczaj silnie rozwinięta. (...) Rolnictwo – ta dziedzina życia gospodarczego jest nadzwyczaj wysoko postawiona.”

W 1930 r. województwo poznańskie liczyło 118 miast, 3041 gmin wiejskich, 1633 obszary dworskie i dzieliło się na 34 powiaty – wśród nich wolsztyński (740 km²) i śmigiecki (554 km²). Do tych dwóch powiatów należały miejscowości z obecnej gminy Przemęt. Ciekawostką dotyczącą Wielkopolski i Pomorza było wyodrębnienie tzw. obszarów dworskich czyli majątków ziemskich wydzielonych